

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 25. julija 1928.

Št. 30.

Kataster in šolstvo.

Vprašanje narodnega katastra in ukinjenje utrakvističnega šolstva razburja duhove na obeh straneh. Slovenci nevoljni nad katastrom, kakor ga je določil šolski odsek deželnega zbora, češ da pri koroških razmerah obstojata v katastru dve nevarnosti za manjšino, bodisi da se bo izvajal tak pritisk od strani večine, da se veliko Slovencev ne bo upalo vpisati, posebno gospodarsko šibkejši del, bodisi da bodo Nemci dirigirali v kataster vse „deutschfreundlich“ Slovence, ki bi utegnili dobiti v Narodnem svetu večino. Slovensko zastopstvo se je v imenovani komisiji moralo ozirati na določila ženevskih manjšinskih kongresov, torej pristati na kataster na podlagi subjektivne prijave, brez vsake kontrole. Če smo se pa naenkrat postavili na stališče svobodne priglavitve, tedaj seve nismo mogli zahtevati kontrole pri vpisovanju, temveč smo jo morali celo odkloniti, kakor smo odrekli pravico kontrole tudi večini. S tem smo odprli vrata v kataster in v Narodni svet vsem, ki imajo posredne ali neposredne kulturne zahteve. To dejstvo že samo po sebi podreja Narodnemu svetu vsa vprašanja, ki se tičejo manjšine. Kako si bo ta svoje kulturno življenje uredila, je pri nas vprašanje sestave Narodnega sveta. Edino Narodni svet je za slučaj, da ima večina resno voljo dati kulturno avtonomijo, merodajen odločati o šolskem vprašanju manjšine, ki je politično razdeljena na vse stranke.

Utrakvistično šolstvo je zgrajeno na dejstvu da šestletni otroci, ki vstopijo v šolo, govorijo samo manjšinski jezik. Bistvo kulturne avtonomije pa je vendar odstop celotnega manjšinskega šolstva v upravo manjšine, ne stranke, torej tudi utrakvistične šole. V kratkem povedano, naj bi kulturna avtonomija ustvarila razmere, v katerih bi večina u-

stanavljala in upravljala samo nemške šole, katere bi obiskovali otroci, ki so zmožni slediti samo nemškemu pouku; za vse otroke pa, ki tega niso zmožni, so manjšinske šole pod upravo Narodnega sveta. Ni namen osnovne šole, da da otroku znanje katerega jezika, jezikovna šola, temveč da mu preskrbi podlago za življenje, da otrok doseže v šolski dobi učni cilj, da otrok nabere v tem času gotovo količino znanja, ki mu je potrebna, da si more ustvariti svoj obstanek, oziroma se more naprej izobraževati. Nemška šola z nemško govorečimi otroci lahko doseže v šolski dobi, ne more pa isti cilj doseči utrakvistična šola, ker mora prva leta vtepati slovensko govorečim otrokom šele nemški jezik, da sploh morejo slediti pouku, ki zgubijo s tem par let. V manjšinsko šolo spadajo otroci, ki ne obvladajo večinskega jezika, kar bi moralo biti po volji tudi večini, ki bi pritegnila nase vse otroke, ki so po jeziku pripadniki nemškega naroda. Da je nemščina „Weltsprache“, v manjšinskem vprašanju ne igra vloge.

Kataster bi bil torej zapisnik vseh tistih pripadnikov manjšine, ki se hočejo udeleževati v Narodnem svetu in tam uveljaviti svoje želje in zahteve, medtem ko v pristojnost Nar. sveta spadajo vse šole, ki niso samonemške. Če danes nemške stranke strašijo po deželi, češ da se v manjšinski šoli otroci ne bodo učili nemščine, je to gola laž in demagogija. Naš politični in gospodarski položaj zahteva, da morajo vsi naši otroci znati poleg slovenščine tudi nemščino. Treba je najti pravega razmerja, da se bodo naučili obeh jezikov, in to je naloga manjšinske šole. Seve učenje jezika ni prvotni namen šole, marveč je prvo vzgoja otroka. Tej nalogi ni bila kos utrakvistična šola. Važnost problema nas sili, da se ponovno bavimo s stvarjo in kakor upamo, tudi začasni zastoj pogajanj še ni porušil vseh možnosti sporazuma med večino in manjšino. Seve je povsem zmotno naziranje dež. svetnika dr.

Angererja, ki je izrazil na zborovanju vsenemške stranke v Celovcu, da se večina pri reševanju tega vprašanja ne bo ozirala na zahteve nacionalnih Slovencev. („Freie Stimmen“ št. 157, str. 4). V kataster je odprt pristop vsakemu Slovincu in kompetenca Narodnega sveta je raztegnjena na vse Slovence. Bilo bi to približno isto razmerje kakor med parlamentom in volilci. Parlament dela zakone za vso državo ne opiraje se na to, so ga li volili vsi državljani ali ne.

Občni zbor je soglasno naglasil, da Slovenci slej ko prej zahtevajo kulturno avtonomijo za vse Slovence, ne za stranko, in rešitev tega vprašanja je mogoča edinole v sporazumu med večino in manjšino.

POLITIČNI PREGLED

Tuzemstvo:

Avstrija. Znano nam je delovanje monarhističnega polkovnika Wolffa, ki je poslal madžarskemu poslaniku pismo z zahtevo, naj protestira proti temu, da avstrijska vlada ne izroči Bele Kuna Madžarski, da naj pošlje Madžarska v Avstrijo vojaštvo, vsled česar je bil obtožen veleizdaje. Obsojen je bil na eno leto težke ječe. Pred deželnim sodiščem se je nabrala velika množica, ki je Wolffa burno pozdravila. Neko črno oblečena ženska je naenkrat razvila črno-rmeno zastavo s cesarsko krono. Ta ženska je bila aretirana, ostalo množico pa je policija razgnala. — Slavje nemške pevske zveze te dni na Dunaju in v pokrajinskih mestih ni nič drugega, nego propaganda za priklopitev Avstrije Nemčiji. To se čisto jasno kaže tudi pri obiskih pevcov v Celovcu. Zato je francoski poslanik odklonil vabilo in se odstranil za ta čas z Dunaja. — Predno je šel parlament na počitnice, je še sprejel zakon o zavarovanju kmetijskih delavcev. O

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

Bil je vedno prvi. V cerkvi se je vedel vzorno, zato si ga je izbral župnik za ministranta, s čimer je imel tudi mali Bogdan največje veselje.

Župnik Prunner je opazoval lastnosti mladega fanta in sklenil je, da pošlje nadarjenega fanta v višje šole. Razodel je ta sklep materi, ki se je prvotno ustrašila, češ da nima sredstev. A ko ji je župnik obljubil, da ji pomaga, bila je vsa srečna.

Tako je prišlo, da je Bogdan šel jeseni v latinske šole v Celovec. Župnik se ni varal; mladi študent je napredoval v šoli, da so imeli vsi profesorji z njim veliko veselje. Po prebitih študijah v latinski šoli se je odločil za duhovni stan. Ovire zato ni bilo, ker se je njegov oče poročil na svoji smrtni postelji z njegovo materjo. Tiha materina želja se je s tem izpolnila in jo navdalo z največjim veseljem.

Bilo je na dan sv. Ane leta 1809. Jasno je bilo nebo in solnce je pošiljalo zlate žarke na Kaplo, ki je bila danes vsa v veselju, saj redka je slavnost nove maše. In ta čas je doletela danes tihi gorski trg, ko bo daroval Bogdan svojo prvo daritev.

Od vseh strani so že prišle procesije. Iz Žitara vasi in Reberce sta pripeljala svoje župljane župnik Jožef Kristan in komendator Pavl Rohrmeister. Za njima sta prišla župnika Matija Rupert iz Galicije in Tomaž Urank iz Obirskega. Zadnji je bil župnik Franc de Gardi iz Jezerskega, kar je tudi umevno, ker je skoraj štiri ure hoda od cerkve sv. Ožbolta.

Veselo so pritrkavali zvonovi, saj taka slavnost zahteva tudi poseben način zvonjenja. Pred župniščem se je zbrala večja množica ljudi, kajti od tukaj se je premikal spreved v cerkev D. M. v Trnju.

Župnik Prunner, četudi že sivolas, je bil danes izvanredno dobre volje, kajti spolnila se mu je srčna želja, da stopi Bogdan kot novomašnik pred oltar. Zato pa je tudi želel, da bi bil on duhovni oče. In Šobrova Mojca, četudi že sivolas, si ni dala vzeti, da jo je prosil Bogdan za duhovno mater.

„No, naj nikar ne misli naš primicijant, da mi bo dal zastoj blagoslov,“ je rekla Mojca samozavestno, „toliko pa še tudi imam, da ga ne bo sram.“

Prišla je ura, da se prične slavnost. Nekoliko bled novomašnik je stopil iz župnišča, njemu ob strani duhovni oče in duhovna mati, spredaj duhovniki, zadaj mati Anka solznih oči in z neskončnim veseljem v srcu, nato drugi sorodniki in mnogobrojna množica. Veselo so peli zvonovi, pokali topiči, da je odmevalo po hribih in gorah.

Cerkev ni mogla sprejeti vseh vernikov, zato jih je moralo ostati še dosti zunaj.

Minula je slavnostna pridiga, ki jo je imel komendator Rohrmeister. Zabučale so orglje, pričela se je maša. Kako krasno so peli pevci; mili, nežni so bili glasovi, vmes pa so se zlivali mehki akordi orgelj, katere je mojstersko obvladal pevovodja Haderlap. Bilo je tako svečano, tako nepopisno lepo. Bližalo se je povzdigovanje. Zvonček zazvonil, orglje utihnejo, vse kleči, v tajnostnem občutku pričakuje vse najsvetejši del daritve. Novomašnik se nakloni proti oltarju in dvigne oči proti D. M. Kako milo ga gleda, kako ljubeznivo, zdi se mu, kakor bi se nasmehljala in rekla: Vsa krivica je poravnana, odpuščeno je vse. In novomašniku se zasveti lice od veselja, hvaležnim srcem pogleda na čudotvorno podobo, poklekne, dvigne Najsvetejše ter ga pokaže vernikom, zatopljenim v skrivnostni trenutek nekrvave daritve.

Minula je slavnost. Ljudje so se vsuli iz božjega hrama, ostali so le tisti, ki so hoteli sprejeti novomašniški blagoslov. Dolgo je še to trajalo in videlo se je novomašniku, da je že utrujen. In temu tudi ni čuda, kajti vedno, kadar je mislil, da ni nikogar več, je prišla še ta ali ona ženska, položila krajcar na nabrani kupček in prosila za blagoslov. Toda minulo je tudi to.

(Dalje sledi.)

tem bomo pisali obširneje, ko izide tozadevni zakon. To zavarovanje prinaša gospodarstvu nova težka bremena in je vprašanje, ali jih bo kmetijstvo preneslo. Dobili pa bodo hlapci in dekle, ki so 65 let stari, mesečno pokojnino 25 S.

Inozemstvo:

O južni Tirolski je izjavil Mussolini: So politična vprašanja prve stopnje in nižje stopnje. Bismarck bi bil južnotirolsko vprašanje označil kot vprašanje nižje stopnje. Na južnem Tirolskem se ni izpremenilo več kot en tucet imen. Nikakor nočem, da bi ustvarjal mučenike. Na južnem Tirolskem so se izvajali samo zakoni, ki so veljavni po vsej Italiji. Vsi sovražniki fašizma so načeli vprašanje južne Tirolske. Ni resnica, da trpi Poadižje in jaz tudi nočem, da bi trpelo, vendar pa si ne pustim od vseh sovražnikov vsiliti korake, ki so v nasprotju z mojim svetovnim naziranjem. Kar se tiče izgonov, moram povdarjati, da sta bili izgnani samo dve osebi, toda ne zaradi tega, ker sta bila Tirolca, temveč ker sta bila protifašista. Sploh pa hočem pustiti v miru učitelje in biblioteke. Priznavam jim pravico, da poučujejo svoje nemštvo, kakor to zahteva njihova nacionalna naloga. V življenju velikih narodov je mnogo potreb, katerim se moramo podvreči. Za Italijo obstojajo poleg manjšinskega še tudi drugi resni problemi, ki še niso rešeni. — Z južnotirolskim vprašanjem se je bavil tudi angleški parlament. Lord Parmoor je učeel vprašanje nacionalnih manjšin ter tozadevnih določb mirovnih pogodb. Pri tem je povdarjal, da se mora dati narodnim manjšinam več možnosti, da bodo mogle Svetu Društva narodov predložiti svoje pritožbe. Končno se bo uveljavilo stališče, pri katerem bo postopanje Italije odločilen faktor. Tittoni je izjavil 1. 1919, da je Italija, čeprav po pogodbah ni obvezana napram narodnim manjšinam, vendarle moralno dolžna, da upošteva te pogodbe. Drugi govornik je v imenu vlade odgovoril, da pomenijo te izjave neupravičeno vmešavanje v notranje zadeve prijateljskega naroda. Glede pogodb bi bilo brezmiselno zahtevati sedaj in toliko časa njihovo revizijo, dokler ne bi bilo dokazano, da se njihov cilj, namreč ščititi manjšine, ne bo mogel doseči. Lord Cecil je pripomnil, da je Avstrija odločno protestirala, ko se je razpravljalo o odstopitvi Tirolske, in da se je takrat dejalo, da namerava italijanska vlada napram svojim državljanom v jezikovnem, kulturnem in gospodarskem vprašanju voditi velikopotezno in liberalno politiko. S tem je dala italijanska vlada gotova zagotovila.

Italija in Tanger. Leta 1923 so Anglija, Francija in Španija sklenile pogodbo o upravi Tangerja, ki je popolnoma odgovarjala svojemu namenu. Ker Italija ni dobila primerne zastopstva v upravi Tangerja, ni hotela pristopiti tej pogodbi in tedaj se je splošno priznalo, da ne more uprava Tangerja biti dobra, ako ne bo v njen zastopana primerno tudi Italija. Tudi Španija ni bila s konvencijo popolnoma zadovoljna, za to so se do sedaj vršila pogajanja prizadetih držav. Nova pogodba se je predložila konferenci strokovnjakov, na kateri so bile zastopane Francija, Italija, Španija in Anglija. Ta konferenca je sprejela dogovor, na podlagi katerega je odobrena spremenjena pogodba iz leta 1923. S to pogodbo so se ojačile določbe proti upor in se je določilo osobje orožništva in policijske uprave. Predlogi, da se pripusti k upravi mesta tudi Italija, so bili sprejeti in rešena končno veljavno razna finančna in pravna vprašanja.

Manjšinsko zborovanje v Haagu. Zadnje zborovanje Unije Lig za Društvo narodov je sprejelo tudi nekaj resolucij, ki se tičejo manjšinskih vprašanj. V teh resolucijah se zahteva med drugim, da bi bile v pakt o Društva narodov vzete pravne obveze, ki jih vsebujejo razni manjšinski dogovori, da bi Svet Društva narodov natančno preiskal manjšinski problem in njega sedanje stanje in končno naj bi se prejkoslej ustanovila manjšinska komisija Sveta Društva narodov. — Tri druge resolucije se tičejo razorožitvenega vprašanja. — Proti resoluciji za narodne manjšine je glasoval italijanski delegat, ki je grajal ves evropski tisk. Giennini je na vseh kongresih odločno nastopil proti slovenskim in tujim zagovornikom slovanske in nemške manjšine v Italiji.

Nemška Liga Društva narodov išče stike. Predsednika Lige dr. Junghanna so obiskali zastopniki danske in poljske manjšine v Nemčiji, dr. Kaczmarek in urednik Bogensee. Oba zastopata tudi manjšine na kongresih manjšin v Ženevi. Prvi pogovor je imel informativni značaj. Razgovor se je sukal okrog izboljšanja položaja poljske manjšine, ki je izgubila pri zadnjih volitvah svoje zastopstvo v pruskem deželnem zboru, in o željah in zahtevah poljske manjšine glede šolstva. Zastopnikom Poljakov se je reklo, da dolgo pričakovane in obljubljene naredbe o poljskem manjšinskem šolstvu na Pruskem še niso bile izdane. Zastopnik Dancev je povdaril, da manjšinsko pravo za južni Šlezvik — je to nekaka brnska pogodba Dancem — ne zadovoljuje, in tolmačenje daje povod k pritožbam, v glavnem zato, ker je ta dogovor omejen na gotovo ozemlje in ker ne daje staršem polne pravice odločbe, v katere šole hočejo poslati svoje otroke. Razpravlja se o tem, da bi pristopile manjšine v Nemčiji — kakor so to že napravile manjšine v Avstriji — kot člani nemške Lige za Društvo narodov, ki bi si pridobile v tem slučaju en glas na kongresu Unije, kakor ga imajo v okvirju avstrijske Lige manjšine v Avstriji. Če se nekateri Nemci nadejajo, da se z upostavitvijo teh stikov vstvarijo še bolj prijateljske razmere med nemško večino in poljsko, ozir. danško manjšino v Nemčiji, velja to samo v toliko, da so si to manjšine že zdavnaj želele in so sovražstvo povzročevali samo Nemci, ki so osorno in brezobzirno odbili vsako kulturno in šolsko zahtevo manjšin in da je čisto v rokah Nemcev, ako hočejo ustvariti boljše razmerje. Nemške manjšine v drugih državah pozdravljajo upostavitve teh stikov, ker pričakujejo od pomirjenja manjšin v Nemčiji moralno podporo za svoje zahteve v drugih državah. Na nemški vladi je ležeče, v koliko soglaša z nazorom svojih manjšin v tujini, da jim bo v prosep, ako najprej zadovolji svoje narodne manjšine v šolskem pogledu.

DOMAČE NOVICE

Poročilo okrožne bolniške blagajne za okraje Volšperk in Velikovec. Pri zborovanju zastopnikov okrožne bolniške blagajne za volšperški in velikovski okraj, ki se je vršilo dne 24. junija t. l. v Velikovcu, je podal ravnatelj Tropper poročilo o delovanju v preteklem poslovnem letu 1927, iz katerega povzemamo sledeče podatke: zavarovanih je bilo vseh skup 7234, in sicer 4034 obvezno zavarovanih in 3200 družinskih članov. Od teh je približno ena tretjina iz velikovskega okraja. Prispevkov za bolniško zavarovanje je bilo skupno prepisanih 344.364 S, od katerih plačajo delavci dve tretjini in delodajalci eno tretjino. Poleg tega so se predpisali prispevki za brezposelnostno podporo, za starostno zavarovanje, za delavsko zbornico itd. v skupnem znesku 229.855 S. Za eno osebo se je na leto povprečno vplačalo 142 šilingov. Samo za saciono zavarovanje se je izdalo v majhnih okrajih Volšperk in Velikovec, v katerih ni kakšnega večjega industrijskega podjetja, velikansko vsoto 6 milijard K. Pod takimi bremenimi mora hirati naša industrija, mora trpeti naše gospodarstvo in prav posebno naši obrtniki in delavci. Zastanki v znesku ene milijarde pa kažejo, da naše gospodarstvo ne premore več teh hudih bremen. Blagajna pa je stala tudi pred zelo veliko nalogo. Upravni aparat se je moral prenoviti, cel ustroj preobraziti, da se je mogel obrat vršiti nemoteno. Kakor pri drugih bolniških blagajnah, so tudi pri tej bolniški stroški v letu 1927 zelo visoko narasli. Samo za zdravniško pomoč se je izplačalo 93.500 S, za zdravila 47.000 S, za prevoz v bolnico in oskrbo v bolnišnicah 42.000 S, za bolniške podpore 151.000 S in za ostale podpore 6000 S, skupno 339.870 S. Upravni stroški ter izgube znašajo skupno 56.600 S. Vsote, katere je izdala blagajna za bolniško oskrbo, so tako visoke, da se iz tega razvidi, da je ta zavod neobhodno potreben in da marsikateremu delavcu in delavski družini nudi v hudih dneh bolezni saj delno tolažbo in oporo. Za nas Slovence pa je potrebno, da se za ta zavod zainteresiramo, da tudi vsi naši delavci postanejo deležni ugodnosti, katere ona nudi, zakaj ni mala vsota vplačana od naših obrtnikov in naših delavcev.

Št. Jakob v Rožu. (Treznostno gibanje.) V novejšem času opazujemo po raznih deželah, kako se snujejo društva, ki so si zapisala na svoje zastave treznost. Namen jim je, da se bojujejo proti alkoholu in odvračajo ljudi od pijančevanja, ki je največje zlo narodov. Taka protialkoholna društva pozdravljamo tudi na Koroškem. Da se v obmejnih krajih toliko pije, so krivi predvsem Nemci, ki so z alkoholom pospeševali germanizacijo našega naroda. Vsako sredstvo jim je bilo dobrodošlo, samo da so dosegli svoj namen. Za te dobrote Nemcem nismo hvaležni in treba jih je skušati odpraviti. Tudi pri nas se je podalo v boj proti največjemu sovražniku človeškega zdravja nekaj idealnih mladeničev, ki mislijo še to jesen osnovati društvo abstinentov. Veliko se dela zoper alkohol in narod je dolžan hvaležnosti osebam, ki so pričeli proti ti kugi resen boj. Žal, slabo napredujemo. Je nekoliko idealnih mladeničev, ali široka masa mož in fantov se dela gluhe za vse opomine in nauke. Naj bi šola v tem otroke bolj poučevala, naj bi matere sinove svarile, naj bi gospodarji ne dajali žganja za malco, naj bi duhovniki češče govorili o zmernosti, naj bi se na društvenih sestankih večkrat povdarjala pogubnost alkohola. Komur je blagor našega naroda le količkaj na srcu, bo to gibanje tudi podpiral. — Mladenč iz šentjakobske fare.

Borovlje. (Občinska seja 10. t. m.) Pred prehodom na dnevni red poročal župan, da je stavljenih več nujnih predlogov, in sicer interpelira gospodarska stranka v zadevi nekega občinskega nastavljenca, ker so se ugotovile nerednosti in poneverjenje nekih vplačanih zneskov. Župan izjavlja, da se je stvar preiskala in da je resnica, da je dotični znesek izginil. Po nad eno uro trajajoči razpravi stavi Jaklič predlog, da se dotičnemu odvzame pravica sprejemati denar, da mora škodo poravnati in ako se najmanjši slični slučaj ponovi, da se ga odslovi iz službe. Se sprejme. — Soc. dem. predlog o združitvi dečkov in deklic na glavni šoli, ker je samo tedaj mogoče, da se razdelijo šolarji v slabše in boljše, se odstopi deželnemu šolskemu svetu. — Slovenski odborniki vprašujejo, kako je mogoče, da sta se od posojila porabili že dve milijardi, poleg tega se je najelo novo posojilo pri Volksbanki v znesku nad 100.000 S in zakaj se je ta vsota porabila. Nadalje vprašujejo, kdo je dovolil tako visoko plačo nastavljenca kinematografa; kako je mogoče, da se dajejo občinskim nastavljencom predujmi, ko vendar prejemajo vsakega prvega v mesecu plačo v naprej in to ljudje, katerim je občina že lani podaljšala rok za odplačilo 400 S, ki še do danes niso vrnjeni. Župan pojasnjuje, da je morala občina plačati obresti posojila in ker od dežele do tedaj še niso prispeli davčni prispevki, se je moralo najeti novo posojilo. Nastavljenca kinematografa je povišal plačo prejšnji župan. Predujem se je dal občinskemu nastavljenca, ki je bil vsled lanskih manipulacij pogojno obsojen na 4 mesece zapora in je rabil denar za odvetnika. — Obč. odbornik Pernull je bil premeščen v Celovec in zasede njegovo mesto Schleicher Gabrijel. — Letni obračun 1927 se odobri. Za šole se je izdalo 14.765 S, za vodovod 5765 S, za nakup posestva na Rutah 36.323 S, za ubožno hišo pri Boštu 4316 S, za mesečne podpore ubožnim 10.856 S, za bolnišnico, norišnico in hiralnico 15.168 S. — Zvezi vojnih pohablencev in invalidov se dovoli 20 S. — Sprejme se več oseb v domovinsko zvezo ozir. se nekatere prošnje odklonijo. — Zagotovino sprejema v občinsko zvezo se da Painter Angeli. — Sklene se, da se napravijo po ena električna luč v Borovljah pred Justom Granitzerjem v Podlublju pri finančni hiši in v Podgori sredi vasi. — Za pogrebe se določijo nove cene: I. razred 500 S, II. 350 S, III. 180 S, IV. 90 S in V. razred 60 S.

Celovec. (Razno.) Krošnjar Gabrijel Haring in njegova spremljevalka Schönnett sta prišla 9. marca t. l. v Kukovičevo trgovino v Kožentavri, ko ni bilo nikogar notri. Krošnjar je vzel s seboj klobase, opojne pijače in drugo. Haring je dobil zato 6 tednov strogega zapora in Schönnett 1 mesec. — Deželnemu sodišču je bil predan bivši lovec Voigtove gozdarske uprave v Goričah pri Borovljah, F. Schober, ki je osumljen, da je v pod njegovim nadzorstvom stoječem revirju ustrelil in ukradel tri divje koze. — Celovec je porabil 16. t. m. 37.000 hektolitrov vode. Ker se vsled suše vod-

ne shrambe praznijo, je pričel mestni vodovod z vodo štediti na ta način, da od pol 11. zvečer do 6. zjutraj vodo zapre. Ko pride zopet izdaten dež, se ti ukrepi ukinejo. Tudi električni centrali primanjkuje vode ter se je oddaja elektrike omejila. — V Beljaku je v Dravi utonil 20letni Miha Kofler, sin tamošnjega trgovca, ko je hotel preplavati Dravo. — V Lipi so pri žetvi našli v žitu mrtvega, v cunjeh zavitega novorojenčka, ki se je že močno razkraljal. — Poštni uradnik Prugger je odpiral denarna pisma že dalj časa. Zdaj so ga pri tatvini zasačili in ga zapodili iz službe. Kazni ne bo ušel. — Podpiranih brezposelnih je bilo na Koroškem 14. t. m. 1796. — Pomožni delavec Schloissnig v Železni Kapli in Peter Hus sta se 12. novembra p. leta sprla. V prepiru je pograbil prvi ročno sekuro in jo vrgel v Husa, ki je dobil lahko poškodbo na glavi. Schloissnig je dobil za plačilo 3 dni zapora. — V Kleblachu v Dravski dolini je zavozil avto v drevo: 1 mrtev, 3 ranjeni. — Gostilničar Karl Ober-tausch v Libučah se je z arzenikom zastrupil. — „Freie Stimmen“ pravijo: Da wir einmal das Wort (Zell—Sele) eingedeutscht haben, so dürfen wir im Deutschen nur Zeller sagen (in ne Zellaner, ker je to slovenska končnica)! — Josipu Arneitzu v Ledenicah je pogorelo 11. t. m. gospodarsko poslopje. Stroji in vse seno je zgorelo. Škoda znaša 40.000 S. Arneitz je napreden gospodar, ki ima vzoren hlev in ga je pustil šele pred mesecem nanovo kriti. — Vrbsko jezero je imelo 17. t. m. 30 stopinj C toplote. — Deželni glavar dr. Lemisch si je ogledal vse kraje, ki jih je oškodovala toča. — Dne 17. t. m. je Celovec obiskalo nekaj Berlinčanov iz centralnega zavoda za vzgojo in pouk, ki se nahajajo na študijskem potovanju. V rotovžu jih je pozdravil celovski župan in povedal, da prebiva ob meji prebivalstvo, ki je vredno zanimanja in varstva vseh Nemcev. Izletniki so obljubili, da si bodo ogledali obmejno pokrajino in skrbeli za to, da se seznanijo s to deželo tudi drugi. — Prvi zdravnik medicinskega oddelka deželne bolnice, dr. Pichler, je bil operiran, vendar ne more več izvrševati svoje službe, da je prosil za podaljšanje dopusta in poznejšo upokojeitev. 30 let je deloval na tem oddelku. Deželna vlada je imenovala sedaj dr. Fr. Schurza, asistenta na III. medicinski kliniki na Dunaju, s 1. avgustom 1928 za primarija medicinskega oddelka. — S 1. oktobrom se prične z izdajanjem novih potnih listov, ki bodo veljavni 5 let, po preteku se še 3krat po 5 let lahko pustijo podaljšati. Tak potni list bo stal 7,50 S, za dve leti veljavni pa 5,50 S. — Županu v Št. Martinu pri Celovcu je 21. t. m. pogorela kolarnica in gospodarsko poslopje. — Pri nevihti 20. t. m. je udarila v Celovcu strela v 3 vozove cestne železnice, v telefon rešilne družbe in v Bismarkovo šolo. Povsod je napravila škodo.

Pečnica. (Požar.) Vseposvodi v časnikih se berejo razne nesreče. Tudi v naši župniji je gostilničarja in posestnika Jožefa Arnejca, pd. Hajnžlana, doletela grozna nesreča, ko mu je v sredo zvečer dne 11. julija pogorelo gospodarsko poslopje. Takoj, ko je še komaj začelo goreti, je bilo že vse polno ljudi zbranih, tudi več požarnih bramb je bilo navzočih, ki so pridno delali, da bi vsaj rešili ostalo in soseda. Edino dobro je bilo, da ni bilo vetra, drugače bi požar segel dalje in zahteval še več žrtev. Tožbe so bile slišati, da ni dosti vode. Kmetje in posestniki, zasigurajte si vodo za slučaj požara s tem, da napravite nabiralnice zavoda; zvezane roke so, če gori, pa ni vode. — Dne 15. julija je Šimanov Volti peljal Nežo Pečnik pred oltar, da si jo vzame za življensko družico. Bog daj novoporočencema obilo sreče in blagoslova!

Šteben pri Beljaku. Ker se trdovratno razširjajo vesti, da sem jaz podpisal dovoljenje za pokop brezverca na katoliški del pokopališča v Maloščah, izjavljam s tem, da kaj takega nisem storil. Resnica je, da se je posrečilo načelniku pokopališčenega odbora, ki je socialdemokrat, doseči pri drugih dveh članih slovenske stranke podpis na dotičnem dovoljenju. Ob enem izjavljam, da to ni čin slovenske stranke, ker jaz kot njen krajevni načelnik, v to nisem dal dovoljenja, ampak sta dotična člana ravnala kot zasebnika, ne da bi bila v takem važnem vprašanju dosegla dovoljenje slovenske stranke. Spravljati to pokopališčno zadevo tudi v zvezo z izobraževalnim društvom, je neosnovano, ker to društvo pokop brezverca, naj si

Schichtovo Terpentinovo Milo

s sedmimi odlikami

je ta ali oni, gotovo ne odobrava, ampak smatra tak čin kot neokusno in odurno žalitev katoliških čustev. Stališče slovenske stranke se bo pokazalo pri javni občinski seji 22. t. m., oziroma pozneje, kamor naj se potrudijo moji in obrekovalci slovenske stranke, in vsi tisti, ki morda dvomijo na mojem oziroma slovenske stranke katoliškem stališču. A. G.

Bekštanj. Bralci „Kor. Slov.“ bi si lahko mislili, da živi pri nas vse samskega stanu, ker se o kaki ženitvi nikoli ne piše. Zato pa vzemite sedaj na znanje, da so se poročili kar po vrsti tri naši fantje, in sicer prvi mlajši Martinč v Dvorcu s Kukovo Trezijo iz Bač, za njim ml. Zavernik v Bačah z Uhrarjevo Mojcijo iz Spodnjih Rut in ml. Mager v Maloščah z Markovo Nanijo iz Brnce. Mladim zakoncem prav iz srca častitamo ter prosimo, da tudi v bodoče ne pozabijo dolžnosti do svojega naroda.

GOSPODARSKI VESTNIK

Sela deželnega kulturnega sveta dne 18. majnika.

Varstvo najemnikov.

Dr. Stotter: L. 1919 se je izdala naredba za varstvo najemnikov, ki se je dne 1. dec. 1927 zopet za eno leto podaljšala. L. 1924. je izdal kulturni svet navodila za cenitev najemnine in so se prepri od te dobe pomirili. Sploh se ljudje več ne zanimajo toliko za najeme, ker se živijo dosti in poceni na trgu. Na Niževavstrijskem in Gradiščanskem je pa veliko zemljišča danega v najem, in tam ima postava več pomena. Zato je vlada izdala načrt postave, ki naj uredi najemanje. Načrt določuje, da bi se bodoče, ako drugače ne dovoli komisija za zemljiški promet, najemninske pogodbe smele sklepiti samo še za 6 let in vse te pogodbe bi morala tista komisija odobriti. Po 1. oktobrom bi stopila postava za Niževavstrijsko in Gradiščansko v veljavo, za druge dežele še, ko to smatra deželni glavar za potrebno.

Varstvo strank v tujih hišah — Mieterschutz.

Vlada je izdala tudi načrt preureditve Mieterschutza in je načrt poslala kulturnemu svetu, da bo obveščen. Kulturni svet ugovarja proti temu, da se vlada ne ozira na njegovo mnenje, ker je zadeva veli-

kega pomena tudi za kmetijstvo. V manjših krajih so male hiše po večini last kmetov, in so ti od Mieterschutza prizadeti. Kmetje so prizadeti, ker to varstvo jemlje podlago kreditu: hišni lastnik si ne more najeti potrebnega denarja, ker hiše niso nič več vredne. Vsled te postave se malo zida, stavbinska obrt ni dosti zaposlena in lesovina se težko prodaja. In ko hiše ne plačujejo več davka, se je moral davek preložiti v obliki davka na blagovni promet — na kmeta.

Schumy: Mieterschutz je postava, ki se je napravila v vojni in se še danes drži, četudi na gospodarstvo upiva skrajno neugodno. Država, v kateri so denarne razmere tako neugodne, vsled te postave nima kredita in to slabo upliva na vso produkcijo. Vprašamo se, zakaj socialni demokratje in odsek 25 ih (uradniki) ne puste odpraviti Mieterschutza? Zastopniki socialne demokracije hočejo do skrajnosti urediti svoje postave, ki bi varovale delavce. Če bi morali ti delavci plačevati stanarino, bi ne bilo mogoče toliko plačila nalagati jim za razna zavarovanja. In zdaj se socialni demokratje boje, da ne bodo mogli obetati tako naprej, ako se Mieterschutz odpravi, in bodo delavci morali skrbeti za stanarino. Socialna bremenja ne smejo produkcije preoblagati, ker sicer ta več konkurirati ne more. Najpametnejše bi bilo, da se to varstvo takoj odpravi, a uvidevamo da se kaj takega ne da takoj izvesti.

Msgr. Podgorc: Naglašal sem že v odseku, da moramo zahtevati, da se izvršuje postava: Temeljne državne postave še garantirajo lastninsko pravico in proti temeljnim postavam ne morejo naredbe imeti nobene veljave. Tudi mi se hočemo opirati na pravico, ne na silo. Ob stenah visijo v pomladi suhe kože, iz katerih so odšli metulji: prazna koža ni metulj, tako sedanja pravica hišnega lastnika, da ima v zemljiški knjigi še svoje ime, ni več nobena lastnina. Zato to ni praven položaj, marveč nasilstvo. Socialna demokracija se proti reformi kakor besna brani, ali trajno se ne bo moglo prezirati glasu gospodarskih korporacij, trgovskih in kmečkih. Sicer pa bo tudi tu treba pravo izpopolniti in ustvariti neko resnično varstvo najemnika v tem smislu, da gospodar najemnika n. pr. trgovca, ki z uspešnim delom daje lokalu ali hiši nove vrednosti, ne bo smel odpovedavati ali višati najemnine.

Ritscher: Poprej ni bilo pomanjkanja stanovanj. Zdaj je pa vse zasedeno, nikjer ne najdeš več stanovanja in ljudi ne spraviš nikjer ven. Delavci stanujejo v slabih starih hišah in plačujejo drago popraviljanje, drugi ljudi imajo razkošna stanovanja, pa ne plačujejo v novih hišah nič. Pomanjkanje stanovanj ima tudi v tem nek razlog, da se — otroci ženijo. Poprej je moral fant dovršiti vojaško službo, zdaj se ženijo, predno so 20 let stari, sami še otroci, ki ne vedo, kaj je družina in kako se gospodarji.

(Dalje sledi.)

Podpiranje ljudi, ki nimajo dela. Vlada objavlja zdaj številke, iz katerih se vidi, koliko se je potrebovalo denarja za ljudi, ki se podpirajo, ker nimajo dela. Za l. 1927 se je potrebovalo vkup 156.000.000 S. Od tega se je dalo ljudem podpore 141.000.000 in 4.250.000 za produktivno oskrbo brezdelnih, to se pravi: mesto da bi se podpirali ljudje, ki nimajo dela, se daje podpora podjetjem, ki bi sicer ne delala, a z ozirom na donesek iz te podpore delo zdaj naroče, ki jim tako pride morebiti za 20 ali 25% ceneje, in državi ni treba teh ljudi popolnoma podpirati. 10.250.000 S se je potrebovalo za oskrbovanje, za uradnike. L. 1926 se je potrebovalo 152.500.000, torej nekoliko manj, ker je bilo l. 1927 nekoliko več brezdelnih ljudi kakor leto poprej. Sicer se pa misli, da je bil višek brezdelja že v l. 1926. Od omejenih svote pride 81 milijonov na redno podpiranje. 60 milijonov na izredno podaljševanje te podpore. Podjetij, ki so z ozirom na to podporo vpostavljal delavce, je bilo 700; 500 jih je bilo delo pričelo že 1926, 200 pa se jih je lotilo nanovo. Največ se je brezdelnih dalo v podpirana podjetja oktobra meseca in sicer 20.000. Doneski za podpiranje so se nabirali: 113.500.000 S od delodajalcev in delojemalcev, dežele so donasale 20 milijonov, država 11 mil. 600.000. Vrhutega je država dala predujema 12.250.000 S l. 1927 in v letih 1925—1926 in 1927 vkup 28.500.000 S. Kmetje so se do zdaj tega zavarovanja proti brezdelnosti še branili in obranili. Na kmetih hvala Bogu je bilo dela več ko dovolj in povsod ljudi le premalo, ker pač kmet ne zasluži toliko, da bi jih plačeval, kakor se plačujejo v mestu. Dober delavec, ki ima tudi v mestu naprej kaj dela, tudi tam godrnja, da mora toliko plačevati za druge. Treba bo pravočasno poskrbeti, da se

na kmeta ne navalijo bremena, dokler mu ne damo novih in boljših dohodkov. Vsaj bomo morali menda res od države zahtevati monopol na uvoz žita in mesa, monopol, ki bi kmetom zagotovil pravično ceno pridelka — seve na stroške mest — potem bomo tudi za kmečko ljudstvo mogli poskrbeti, da se zavaruje za brezdelnost.

PRAVNI VESTNIK

Našim naročnikom in članom „Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ dajemo neobvezno brezplačne pravne nasvete. Odgovorimo ali v listu pod sporočeno šifro ali pa pismeno, če vprašalec priloži znamko za odgovor.

O kontumaciranju.

Zgodi se mnogokrat, da pridejo stranke s sledečo zadevo: Sosed me je tožil, k obravnavi nisem šel, ker se mi ni zdelo potrebno, sedaj sem pa dobil obsodbo, da moram plačati; kaj je storiti? — Zakaj pa niste šli k obravnavi? — Sem mislil, da ni potrebno, ker nisem nič dolžan. — Dragi prijatelj, tukaj ne pomaga nobeno sredstvo več; ako si tožen in si dobil poziv, da prideš k obravnavi, bil pa si obsojen, ker se temu pozivu nisi odzval, potem je tvoja krivda, da je prišlo do obsodbe.

Zakon o civilnopravnem postopanju namreč določa, da naj sodnija v takih slučajih, ako ena stranka kljub temu, da je bila pozvana k obravnavi, k obravnavi ni prišla, veruje trditvam nasprotne stranke, v kolikor ni sodniji očitno znano, da so te trditve neresnične. Če torej toženi k prvi obravnavi ob določenem času ni prišel, potem tožitelj lahko zahteva obsodbo vsled zamude, kakor jo je zahteval v tožbi (Versäumungsurteil) in sodišče bo tej zahtevi tožnika ugodilo. Obratno pa, ako tožnik k obravnavi ni prišel, potem lahko toženi pred sodnijo trdi, da zahteve tožitelja niso upravičene in da naj sodišče vsled njegove zamude z razsodbo tožbo zavrne. Tudi v tem slučaju bo sodišče predlogom toženega ugodilo. Te slučaje, namreč obsodbo onega, ki kljub pozivu ni prišel k obravnavi, imenujemo kontumaciranje.

Posledice kontumaciranja so našim ljudem obče nerazumljive, ker ne odgovarjajo njihovu pravnemu čutu. Tisti, ki je bil kontumaciran, bo še vedno trdil, da je razsodba krivična, da ni ničesar dolžan in da se tukaj vendar mora dati nekaj napraviti. Določbe o kontumaciranju pa so vendar nujno potrebne, ker bi bilo brez teh določb toženemu mogoče izogniti se svojih dolžnosti ali pa svoje plačilno dolžnost vsaj zavleči na ta način, da kratkoma ne bi prišel k obravnavam. Da se ta slučaj izključi, zato določa zakon; ako ne prideš k obravnavi, da bi se zagovarjal, ozir. dokazal resničnost svojih trditev, bo sodnik veroval tvojemu nasprotniku in ti boš nosil posledice.

Proti posledicam kontumaciranja obično ni nobene pomoči. Razsodba ostane veljavna brez ozira na to, da-li je njena vsebina upravičena ali ne. Le v jako redkih in izrednih slučajih je tistemu, ki je bil kontumaciran, dana možnost, da se odstranijo posledice njegove zamude, da se vpostavi zopet prejšnje stanje pravde, kakor je bilo pred kontumaciranjem (Einsetzung in den vorigen Stand). To je mogoče samo takrat, ako si zamudil priti k sodniji radi slučaja, ozir. radi zadržke, ki ga niso mogli predvideti in kateremu se tudi niso mogli ogniti. Ako je torej nenadno, čez noč, zapadel tako visok sneg, da nisi mogel v mesto in k sodniji, ali pa si nenadno čez noč zbolel in tudi nisi mogel poslati zastopnika, v takem slučaju ti bo sodišče dovolilo novo obravnavo, če si bil vsled tega, ker si izostal, kontumaciran. Kakor vidimo, je ta možnost dana le v slučajih nujne potrebe, ker bi se ti drugače zgodila očitna krivica. Nikdar pa te ne bo oprostil izgovor, da si pozabil, ali da ti je ura obstala ali da si vlak zamudil itd.

Vprašamo se še na kratko, kaj se zgodi takrat, ako k razpisani obravnavi ne pride nobena stranka. V tem slučaju namreč pravda miruje, ozir. počiva, to se pravi kratkoma, obravnava se ne vrši, in šele po treh mesecih je zopet mogoče, da sodišče razpiše nov rok, ako to ena izmed strank zahteva.

Po tem kar smo slišali o kontumaciranju, si torej zapomnimo enkrat za vselej sledeče: Kadarkoli si dobil poziv k sodišču, nikdar ta poziv ali ta list ne vrži v stran, ampak prečitaj ga vestno; ako ga sam ne znaš prečitati, ozir. ne razumeš njega vsebine, pojdi k sosedu ali znancu, ki ti bo to raztolmačil. Na vseh sodnijskih pozivih in obvestilih se namreč nahaja tudi kratek poduk o tem, kaj mora dotični, na kogar je bilo naslovljeno, storiti, da varuje svojo pravico, oziroma da še izogne neprijetnim posledicam.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Zvezni predsednik dr. Hainisch je bil imenovan častnim doktorjem univerze v Inomostu. — Najstarejši Dunajčan Ignac Dressler je praznoval 102. letnico svojega rojstva. Druga žena mu je lani umrla. — V živalskem vrtu v Lainzu pri Dunaju so neznan storilec izropali in baje posilili neko 25-letno krasotico, jo usmrtili s 4 streli v čelo in usta, jo polili z bencinom in sežgali. Gozdni požar je takoj nato pogasila ploha. Za storilce ni sledu. — Narodna banka je zvišala obrestno mero od 6 na 6 in pol odstotka. — Dunaj je umirajoče mesto. Od leta 1915 dalje (izjema 1925) so našli več smrtnih slučajev nego porodov. Januarja tek. leta je 921 ljudi več umrlo. — Listi se zopet pritožujejo nad pomanjkanjem pravnih praktikantov pri sodiščih, da se morajo vsled tega ukiniti kazensko- in civilnopravne obravnave. Lani je Slovenec prosil za praktičantsko službo, pa je ni dobil. — Jugoslavija: Atentator na šefa javne varnosti Laziča, Ivan Momčilov, je podlegel poškodbi, ki si jo je prizadjal sam. — Blagajnik poštne carinarnice v Zagrebu, Zvonimir Hafner, je poneveril 605.000 Din. in pobegnil. — Nemčija: V smodnišnici Hasloch je prišlo do eksplozije, ki je razdajala staro tovarniško poslopje. Ugotovili so 4 mrtve in 14 ranjenih. — Berlin ima 525 milijonarjev (pred vojno 900). — V nedeljo 15. t. m. je zapeljal pri Monakovem izletniški vlak na spredaj vozečega, ki je nenadoma obstal, ker je potegnil nekdo zasilno zavoro. Zadnja dva vagona prvega vlaka sta razbita in tudi lokomotiva. Poleg tega se je zadnji vagon vžgal. Izpod ruševin so potegnili 10 mrtvih in 13 ranjenih, skupno število žrtev pa bo bržkone nekoliko višje, več ljudi je bilo tako sežganih, da ni bilo mogoče ugotoviti njih identitete. — Belgija: Truplo bankirja Löwensteina so našli v morju. — V rudniku Princ-Hendrik se je vnel jamski plin. Od 302 delavca jih je 14 umrlo. — Italija: Umrlo je v visoki starosti 85 let bivši dolgoletni italijanski ministrski predsednik in senator Giovanni Giolitti. — V Italiji je 250.000 brezposelnih. — Amerika: Dne 17. t. m. je bil novi predsednik Mehike, general Obregon, na neki pojedini umorjen. 20letni atentator je oddal na njega iz daljave 30 cm pet strel, ki so ga vsi preluknjali. Morilec je bil aretiran, z njim pa tudi veliko drugih osumljencev. — V državi Puebla v Mehiki se vršijo boji med vstaši in vladnimi: 10 vstašev je mrtvih, 2 trgovca in 2 častnika pa sta bila usmrčena, ker sta dobavljala vstašem orožje. — Ostale države: Na Francoskem je nastal v smodnišnici požar. Pri eksploziji 10 ton smodnika so poslopja v bližini izginila s površja. Ranjenih je bilo 50 ljudi, med temi 13 smrtno. — Na Španskem je bilo aretiranih 1000 oseb; gre se baje za novo revolucijo. — Ahmed beg Zogu se namerava 23. t. m. izklicati albanskim kraljem. — Na Breithornu so padli 4 hribolazci 600 metrov globoko in se ubili. — V Smirni so 15. t. m. ponovno čutili močan potres, okrog 700 hiš je porušenih in baje več sto oseb mrtvih. — Koncem maja je bilo na Češkoslovaškem 39.999 brezposelnih. — V Kovnu sta trčila v višini 500 m dva zrakoplova: 4 osebe so mrtve.

Vreme. V nedeljo in v prvih dneh preteklega tedna je nastala taka vročina, da so postali že toplomeri z živim srebrom nezanesljivi. Vročina je prišla s Francoske in se je razlila čez celo srednjo Evropo. Vročina je zahtevala tudi veliko žrtev tako na suhem kakor v vodi, ker je v mestih drvelo vse v kopaljšča. Na Dunaju je kazal v nedeljo toplomer na solncu 50 stopinj Celzija, 13 ljudi je utonilo, kopalo se jih je 225.000, na stotine ljudi je bilo

onemoglih odpeljanih v bolnice, kjer jih je tudi več umrlo. Iskre iz lokomotiv so povzročile 11 požarov. Enaka vročina je bila v Berlinu, kjer so utonile 3 osebe, pri drugih nesrečah je bila 1 oseba ubita in 15 ranjenih, dan nato je bilo vsled solnčarice preplanih v bolnice 50 oseb, od teh jih je 15 umrlo. V Budimpešti se je 83 oseb onesvestilo, 24 jih je bilo vsled solnčarice preplanih v bolnico. London je imel enako vročino. V Varšavi je umrlo več ljudi na solnčarici in 8 jih je utonilo. V Čikagi je umrlo 15 oseb tudi vsled vročine. V Zagrebu so potegnili iz Save 5 utopljenecv in vsak dan še vrže Sava katerega na kopno. Tudi v ostali Jugoslaviji je zaznamovati več obolenj vsled solnčarice. V Parizu je radi vročine umrlo 42 ljudi. Na Češkoslovaškem znaša vodostaj Vltave komaj 1 meter, več obratov je moralo ustaviti svoje obratovanje vsled pomanjkanja vode. Obenem so zadnje dni nastopili strašni viharji s točo. Basel je obiskala nevihta in strela je vžgala več poslopij, enako je trpel Schwarzwald, kjer je zgorelo več lesa. St. Pölten, Marijino Celje in okolico Solnograda so obiskali silni nalivi s točo, ki je napravila ogromno škodo na polju in poškodovala več železniških naprav. V Berlinu je prihrumel ciklon, ki je metal ljudi po tleh, ruval drevesa in odkrival strehe. Pri Dunajskem Novem mestu je strela povzročila 27 požarov. Nevihte in vetrovi so ozračje nekoliko ohladili. Na Koroškem je posebno Podjuna vsled suše mnogo trpela. Začela so odpadati jabolka, rastlinstvo je venelo in nanovo pokošeni travniki so postali posebno na obronkih in plitvi zemlji vsi rujavi. Otave bo izredno malo. Vremenslovci pravijo, da je vročina posledica lis na solncu, da pa prihajajo od morja sem hladnejši vetrovi, ki bodo prinesli ohlajenje.

Kako se v Pragi skrbi za stanovanja. Mestna Hranilnica in Hranilnica na Kraljevih Vinogradih v Pragi sta kupili na periferiji praškega mesta kvadratni kilometer selišča in hoteta tam postaviti 1500 družinskih hišic. 500 jih že stoji, in že stanujejo ljudje v njih. Vsaka hiša obsega kuhinjo, kabinet in 1—3 sobe. V vsaki je prostor za kopel, v vsaki voda, plin in električna luč. Zgradba vseh 1500 hišic se je preračunala na 120 milijonov čeških kron; od te svote se je že 75 milijonov porabilo. Na selišču se je uredila lastna žaga in se postavila opekarna oz. se izdelava opeka iz betona. Posamne hišice stanejo 60—130.000 kron, to je 120—260 milijonov našega denarja. Kdor si želi tako hišico, plača 20% takoj v gotovini, 40% prva in 40% druga hipoteka, ki se obrestujeta po 5,5 in 5,75%. Dolg se odplačuje v rokih skozi 20 let. Obrestovanje pride le malo višje kakor stroški najetega stanovanja. Iz javnih sredstev posojilnice niso zahtevale prav nič, samo za drugo hipoteko in njeno obrestovanje je prevzela država poroštvo. Naglašati je treba, da se je tako dalo mnogim delavcem za služka, da se je zaposlilo na tisoče ljudi, ki bi sicer dela ne imeli, da se je dalo zaslužka industriji. — Pri nas pa se hoče ljudem pomagati le z vsemi mogočimi in nemogočimi zavaranji, od katerih pridni delavec nima nič drugega kakor doplačevanje in ob katerem zopet živi armada uradnikov. Delavec pa je naprej na cesti in nima kraja, da nanj položi trudno glavo.

Dr. Ožbolt Ilaunig:
Slednji vitez Reberčan

Dr. Karl Pečnik:
Naši dialekti

Jekl Josip:
Zvezdice in Kolački

se dobe v upravi lista.